

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Statuta prouincialia et synodalia ecclesie Colonie[n]sis (Köln)

Colonie, 29. IX. 1492

Primo de vita et honestate clerico[rum]

urn:nbn:de:hbz:466:1-30901

De Sifridus dei gratia sancte
Coloniensis ecclesie archiepiscopus sacri imperii
peritus Italiae archicamerarius.
huius desiderii imo negligentie quantum possumus
occurrere cupientes et quod di-
gnum est in eorum conuersationibus vi-
ta et moribus reprehendi per innotatio-
nem que circa hec statuta sunt ab anti-
quo et appositione que qualitas tempo-
ris addere nos compellit nos clericos
in omnibus deo placitos salubriter refo-
mare cum firma spe et fiducia ut si integre
facere sacerdotum ecclesia dei florebit si-
cut lilius et in spiritualibus et temporalibus be-
nedictione a domino recipiet salutare. San-
ctam et generale synodum propter pericu-
losam statum ecclesie Coloniensis et predecesso-
rum nostrorum occupationes aliquantis tem-
poribus premissam ad quam conuocatis
et convenientibus omnibus prelatibus monaste-
riorum et ecclesiarum ac clericis nostris sub-
ditis statuimus et ordinamus ut syno-
dus generalis ex nunc in antea in eccle-
sia Coloniensi in crastino diebus. Inuocante
ab omnibus prelatibus et clero annis singulis
in perpetuum celebretur ut omnes clerici tam
religiosi quam seculari ecclesiarum. et cler-
ici seculares nostre ciuitatis et diocesis ad
ipsam synodum sanctam accedant reuerenter
Et in veniendo stando morando et re-
cedendo in via et hospitibus se eodem decet
habere ne laicis ex eorum verbis vel fa-
ctis scandalum generet. Et intrent syno-
dum Abbas cum albis stolis et cappis cho-
ralibus desuper de serico vel samito. Alii
vero prelati seculares cum pellicis et super-
pellicis et cappis de serico vel samito.
Item priores religiosorum cum albis et sto-
lis Decani christianitatum et archiepiscopi
et alii cum albis et stolis. Et clerici in super-
pellicis Nec aliquis clericus vel religio-
sus ibi compareat sine habitu religionis
vel choralis. Omnes qui hic induti in ipsa
synodo quousque per nos licencient prius
neant audiri cum mansuetudine et silen-
tio que ibi precepta fuerint vel statuta

¶ Si qui vero infirmitate vel alia in-
euitabili necessitate ad synodum venire
non poterint mittant cum suis literis et prius
sigillis que precipimus ut singuli habeant
procuratorem qui pro se habeat preterea de hu-
iusmodi impedimento faciendi fide si opus
fuerit iuramento. Et in ipsis literis se obli-
gent quod statuta huiusmodi obseruabunt. Item
capitula et quilibet collegia per unum vel
per duos procuratores de ipsorum collegio
comparebunt ad obseruationem statutorum
in procuratoribus se obligantes similiter. Et
omnes ieiunium comparebunt in synodo. Quod
sub pena excommunicationis late sententie pre-
cipimus. Nulli modicissimam summi consolati-
onis infirmitas vigeat corporalis.
¶ Item ne ignorantia statutorum vel pre-
ceptorum synodi aliquem valeat excusare
Statuimus et precipimus sub pena exco-
municationis quam in omnes et singulos con-
trauenientes in his scriptis ferimus
quod quilibet sacerdos ecclesiam vel capellam
officians vel plebem regens procu-
ret et efficiat cum effectu quod infra unum
mensem ab hac die numerandum statutorum
et preceptorum synodaliu copias habeat
de libro ad verbum ut ea frequenter le-
gens et voluens sciat inexcusabiliter ex-
scire possit ad quod teneatur. et qualiter
in omnibus debeat se habere. Et in pro-
ximis deinde singulis synodis genera-
libus in manu sua secum deferat et pu-
blice representet. sciens quod cum excom-
municatione sequetur pena alia huiusmodi
mandati transgressorem.

De vita et honestate clericorum

¶ Concilio generali statuimus
et precipimus quod vniuersi cleri-
ci continenter et caste viuunt ab
omni libidinis vicio precauentes qua-
tenus in conspectu omnipotentis dei
puro corde et mundo corpore valeant
ministrare et qui comprehensi fuerint
L. ij.

in incontinentie vicio laborare. prout magis vel minus peccauerint ab eorū ordinarijs seu prelatīs debite puniant. Alioquin nos prelatorum negligentiam suppletes puniem? fm canonicas sanctiones vt pena docente deinceps abstineant a peccato ⁊ qui ea de causa per nos vel prelatos suos suspensus diuina officia celebrare presumpserit beneficio ecclesiastico spoliatur. ¶ Prelati aut nostri q̄ tales p̄sumpserint in suis iniquitatibus pmanere maxime obtentu pecunie vel alterius cōmodi tēporalis turis subiaceāt ultioni. ¶ Itē a crapula ⁊ ebrietate frequenter abstineant vnde vinū sibi tēperant et se vino nec ad bibēdū quispiam incitetur cū ebrietas inducat mentis exiliū et libidinis prouocet incētinu. ¶ Itē nullus sacerdos aut clericus in sacris constitutus ordinibus feminas de quibus suspicio pōt esse in domo sua teneat. et nullas omnino nisi sint ille p̄sone de quibus naturale fedus nihil p̄mittit seni criminis suspicari. Et quālibz cohabitationez manifestā maxime clericis in sacris ordinibus constitutis ⁊ sacerdotibus sub pena anathematis districtius inhibemus. ¶ Itē clerici officia vel cōmercia secularia non exerceant per se alios vel alios. Minis histrionibus vel ioculatoribus non intendant tabernas prozsus euitēt nisi forte causa necessitatis in itinere p̄stiterit. ¶ Itē ad aleas ⁊ tarillos nō ludāt nec h̄mōi ludis intersint. Coronā ⁊ consurā habeant cōgruentem. clausa deferant indumenta maxime sacerdotes nimia breuitate nō notāda. p̄anis rubijs aut viridibus necnō manicis aut calcijs consuticijs non vtantur. Infra ecclesiā cuz suppellicijs nisi forte sit aliquid manibus opandum fibulas omnino nō ferant aut gladios nisi hoc faciāt ex causa expressa licētia prelatorū. ¶ Itē statuimus q̄ neq̄ canonici neq̄ clerici vagentur nocturno tempore

per plateas psallātes. ⁊ si aliquos trāgere oporteat ex legitima ⁊ iusta causa faciāt sine clamore sine cātu. sine crebris sine tympanis ⁊ sine q̄libet strepitu vel chorea et volumus q̄ contrarium facientes. decant suspendāt prebendas eorū p̄ vnū mensem. ¶ Itē statuimus q̄ quicunq̄ sacerdotes seu clerici seu rētijs excommunicationis seu suspensionis per annum et diem animo infirmuerit indurato. Beneficijs suis cōp̄p̄nientur p̄ locorū ordinarios ⁊ alias propter hoc canonice nihilominus puniantur. ¶ Itē statuimus vt clerici ⁊ maxime in diuinis officijs decenter ⁊ discretē se habeant et tales se in moribz vita conuersatione verbis et factis societatibus corporis compositione lecturōnū et orationū assiduitate et quibuscunq̄ societatibus exhibeant vt verecundia que et laicis est indiā in ipis clericis precipue cōmendetur. Nullus horas canonicas et horas de domina nra qualibz die distinde et discretē dicere pretermittat maxime qui est in sacris ordinibus vel beneficijs constitutus. ¶ Nullus dicat missam nisi vnā in die et precipue de die. Nisi in casibus a iure p̄missis vt hoc faciat necessitate imminente vtpote missam pro defunctis. Nec celebratio fiat sine socio vel scolari qui respondere valeat celebranti. Nec mulier ad altare p̄mittatur aliquatenus ministrare. ¶ Itē propter apostatas discursores vagos et ignotos clericos. de quibus an sacerdotes sint non immerito dubitaf. Statuimus vt nullus beneficiatus seu rector ecclesie vel altaris tacite vel expresse aliquem admittat in sociū vel ad celebrandum missam vel ministrandum sacramenta vel aliquod sacerdotale officium exercendum nisi notum sit de ordinibus moribus et conuersatione ac alias cōmēdatur. et si omnino extraneus vel peregrinus fuerit per nos vel gerentem

vices nostras seu loci archidiaconum
euz examinatione debita approbatum.
ad huiusmodi officia exercenda. Et si
quis rector ecclesie vel altaris aut ca/
pelle aliquem contra hoc admiserit ex/
communicationis sententiā quā in ipm
in hoc casu ferimus in his scriptis in/
currat ipso facto. Eo salvo q̄ peregrinā
tes et honeste p̄sone qui nō pro questu
sed pietatis et deuotionis intuitu mis/
sim dicere volentes admitti poterunt
si requirunt.

De cohabitatoribus et concubinarijs.

¶ Cōcilio bone memorie Con/
radi archiepi predecessoris nri.
innouādo statuimus vt sacerdo
tes manifesti cohabitatores. concubina
sas a se de domibus et prochijs suis in
fra decem dies post publicationem pre/
sentium oīno remoueāt et repellāt. Ali
oquin excommunicationis sententiā quā pro/
pter hoc in eos ferimus in his scriptis
se nouerint incurrisse. Mulieres autē si
post ipos decem dies recte fuerint in
prochijs horum sacerdotum remanere
p̄ decanos christianitatū iporū locoꝝ ex/
communicentur. et excommunicate publi/
ce nūciētur inuocato sup̄ remotiōe eaz
si opus fuerit auxilio seculari. ¶ Inhi/
benus etiā ne sacerdotes filios aut fi
lios vel concubinas dorent aut dicant
de p̄monio crucifixi. aut talū nuptijs
vel etiā exequijs audeāt interesse. et q̄
cōtra fecerint pena canonica pcellātur.

De statu claustralium et religiosoz

¶ Statuimus vt nullus monach⁹
aut monialis claustrum suū ex/
eat. p̄ ciuitates villas vel opida
discurrendo. aut in villa monasterio ad/
iacente comedere nisi ex causa rationa/
bili et vrgēte. et id tunc fiat cū sui plati

vel prelate licentia speciali quā licentiā
volum⁹ vt prelatus vel prelata nō det
nisi causa examinata q̄ sit euident et nō
possit sine scandalo evitari. ¶ Item de
oratorio refectorio et dormitorio p̄ mo
nachos continuum silentium obseruet
In claustro vero vel foris seruent silen
tium quod precipit obseruantia regula
ris. ¶ In refectorio omnes comedant.
sed nō carnes. nec extra. nisi in infirmas
ria. vna sit omnibus coquina et cōmuni
s cibus nisi de licentia abbatis vel
prioris et ex causa. Speciales cameras
et comestibiles ibidem districtius inhi
beamus. In cōmuni dormitorio omnes dor
miant nisi debiles fuerint vel infirmi. Di
uinum officium s̄m regulā beati Benedi
dicti v̄l beati Augustini. et institutiones
sanctorum patrum celebrēt. ¶ Item sub
pena excommunicationis late sententie.
Precipimus vt omnes religiosi et pre
cipue moniales habitum s̄m regulā fe
rāt vbicūq̄ fuerint cōstituti. cappas ma
nucatas. tunicas phalas. indumenta cal
berdos. calceos v̄l caligas nō ferāt nisi
beati Benedicti et beati Augustini re/
gule congruentes. Et sub pena excom/
municationis late sententie precipimus
ab omnibus tā monachis q̄ monialib⁹
firmuteꝝ obseruari. vt proprium non ha
beāt. nec pecuniā. nisi cui hoc p̄mittitur
ex ratione officij vel administrationis
sibi cōmisse p̄ abbatem.

¶ Item officia vel administrationes
habentes cōtractus nō ineant. locatio
nes. emptiones. vendiciones. et aliena
tiones quarūcūq̄ rez mobilium vel im/
mobiliū non faciāt. mutuum aliquate
nus non recipiant a quocūq̄ preter
scriptum et consensum abbatis vel cōuē
tus. Et si contra fecerint sciāt cōtra/
ctum huiusmodi non valere. et senten
tiam excommunicationis etiam in eos in
hoc casu a nobis latam in his scriptis
se nouerint incurrisse. Et hec eadē ex/
tendi volum⁹ ad prelatos et canonicos
L ij.